

Poko GSC 'thuisgebracht'

(Jan L. Verhoeven; uit: Perfinpost nr. 45, mei 1998)

Poko GSC is gebruikt door de firma Grimm, Schmidt & Co. Te Amsterdam. Bij deze mededeling zou ik het kunnen laten.

De geschiedenis van deze ontdekking is echter zo aardig dat ik die graag aan u wil vertellen.

Poko GSC heeft mijn bijzondere aandacht altijd al getrokken. Er was iets mee, ik had het gevoel dat er iets niet klopte. GSC heeft namelijk een oud lettertype, terwijl de vroegste datum van gebruik 1924 is. De leverancier van de Poko-machines was al in 1920 overgegaan op het gebruik van een kleiner gestandaardiseerd lettertype. Ook bevreemde het me dat er maar enkele zegels van een waarde bekend zijn, hoewel er in het oude type poko-machine plaats was voor 5 verschillende rollen en dus zegelwaarden

Inmiddels had ik van Theo Silkens wel een melding gekregen van het bestaan van zegel nr. 111 (c2) met poko GSC.

Ook "gebruiker onbekend" in de catalogus bevat niet erg. Ik heb wel een aantekening van iemand, die zijn best doet om gebruikers van perfins te achterhalen die veronderstelde, overigens onjuist, dat GSC een vermindering van GSO is en dan gebruikt zou kunnen zijn door Gebr. Schenkels schoenfabrieken te Oosterhout.

De oplossing begint echter met een telefoontje van Jaap Manssen dat hij in een doosje een aantal Duitse poko's GSC had gevonden die naar zijn mening dezelfde GSC is als de Nederlandse GSC. Ik zou zo'n zegel graag willen hebben en was dan ook blij verrast dat hij er een inzond voor de veiling, Het betreffende zegel heeft een duidelijk stempel van Hamburg met de datum 25-7-1924. Opgenomen als kavel nr. 283 in veiling 44 - ik. had erbij geschreven: "dezelfde als in Nederland" - kon ik deze kopen voor f 4,-.

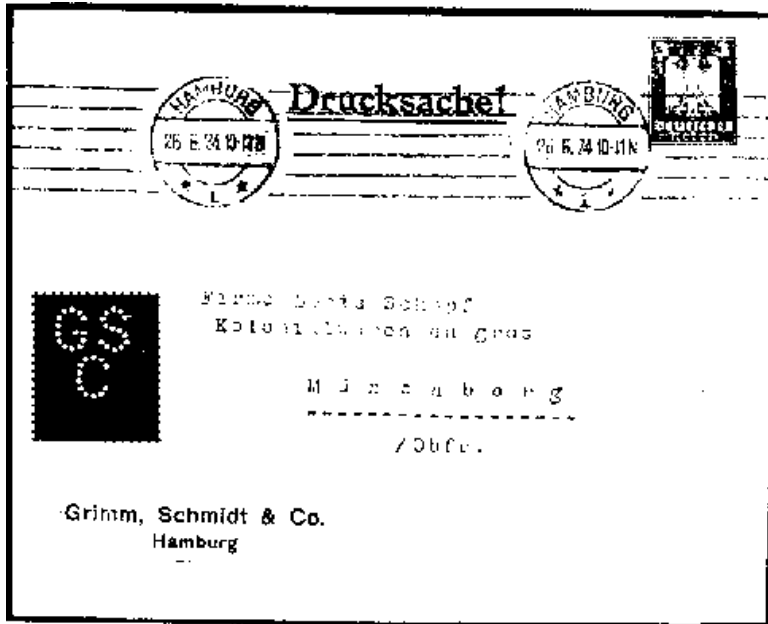
Natuurlijk veel te duur voor zo'n Duitse poko, maar als ontbrekend station op mijn ontdekkingsreis toch van belang.

Door de bestudering van de poko zelf en het slijtagepatroon van de letters ben ik er namelijk van overtuigd dat we hier te maken hebben met poko's uit een en dezelfde poko-machine, Ik was er dus achter dat er met de dezelfde machine Duitse en Nederlandse zegels zijn geplakt. Op zich een vergelijkbare situatie als met poko H&M, waarover Ruud Hammink in Perfinpost 24 schreef.

Omdat ik zelf slechts de beschikking heb over de Duitse catalogus t/m de letter F belde ik Ruud Hammink om te vragen of de gebruiker van poko GSC in Duitse zegels bekend is.

Dat blijkt Grimm, Schmidt & Co. te Hamburg te zijn, die deze poko gebruikte van 1916 t/m 1924. Dus de machine is eerst in Duitsland en daarna in Nederland gebruikt.

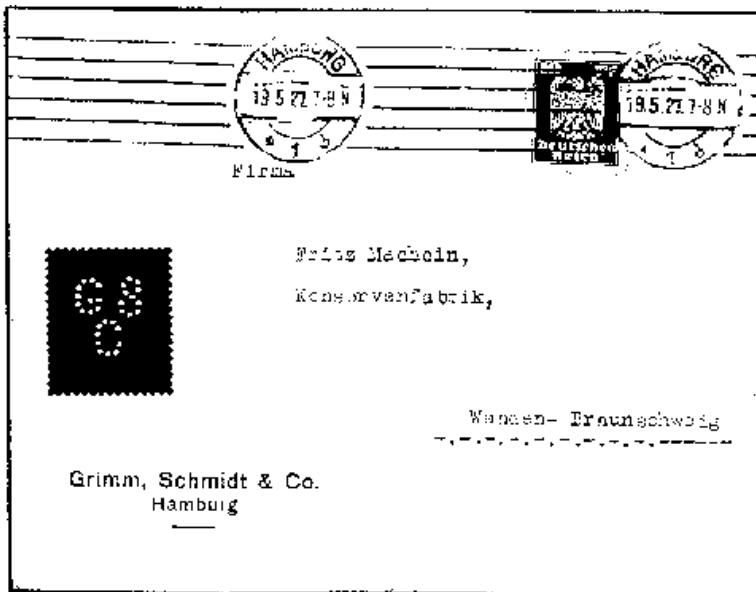
Blijft wel de vraag of hij bij een firma werd gebruikt of alleen als demonstratiemachine is gebruikt. Daarover later.

Afbeelding 1. Poko GSC (met grote letters) van 1916 t/m 1924 gebruikt door Grimm, Schmidt & Co. te Hamburg.

Eerst een uitstapje naar Dr. Hillmann gemaakt. Ik wilde van hem weten hoe hij aan de gegevens van de gebruiker in Duitsland is gekomen. Het antwoord was: uit de Vonhoff verzameling en van Herrn Smetsers. Hij schreef me ook: 'Ich hoffe, Ihre Frage ist richtig beantwortet'. Niet helemaal, dacht ik, want ik had ook gevraagd of hij voor mij een poststuk met deze Duitse poko heeft. Daar had ik wel een beetje op gerekend, maar ook de Duitse poko GSC komt weinig voor. Via Will Smetsers kwam ik bij Horst Müller in Duitsland uit. Hij was zo vriendelijk om me zijn enige brief met poko GSC over te doen. Ik was daar bijzonder blij mee, maar het was de verkeerde.

Er blijkt namelijk in Duitsland nog een tweede poko GSC gebruikt te zijn en wel met de gestandaardiseerde letters, door dezelfde firma in latere jaren. Later kon ik de brief nog met hem ruilen voor de door mij gezochte poko GSC.

Afbeelding 2. Poko GS~ (met gestandaardiseerde letters) van 1924 t/m 1928 gebruikt door Grimm, Schmidt & Co. te Hamburg (coll. H. Müller).

Ondertussen had ik de hele interessante geschiedenis tot zover met Ruud Hammink op zijn vakantie-adres in Spanje besproken, waarbij hij me nog een Duits zegeltje met een volledige poko GSC ter inzage gaf.

Ongeveer dezelfde tijd meldde Dick Scheper me dat hij poko GSC had gevonden in zegel 109 (b20). In dit kader moest ik dat zegel dus eigenlijk wel hebben. Daarom heb ik een aantal zeldzame oude Oostenrijkse perfinen opgezocht en deze hem ter ruiling aangeboden. Maar hij wilde dat niet; pas toen ik hem een interessante brief aanbood wilde, hij het zegel wel met me ruilen. Het aardige van dit zegel is dat de datum leesbaar is: 31-10-1924 én nog belangrijker: de plaats van afstempeling: Amsterdam. Met deze gegevens vroeg ik aan George Robijn om in de telefoonboeken in het PTT-museum te zoeken naar nadere gegevens.

Op 2 april j.l. ontving ik zijn brief met de ontbrekende schakel in het verhaal.

De geschiedenis is dus als volgt. De firma Grimm, Schmidt & Co. gebruikte de poko GSC (met grote letters) van 1916 t/m 1924 in Hamburg. Zie afbeelding 1. De laatste datum van gebruik in Duitsland is 25 juli 1924. Daarna gebruikte deze firma poko GSC (met gestandaardiseerd alfabet) van 1924 tot 1928 in Hamburg. Zie afbeelding 2. De vroegst bekende datum van gebruik van deze poko is 23 augustus 1924. De poko-machine die kennelijk over was, werd waarschijnlijk in augustus 1924 naar haar nieuwe vestiging in Nederland gebracht en daar gebruikt. De vroegst bekende datum van gebruik in Amsterdam is 31 oktober 1924.

Afbeelding 3 geeft een overzicht van enkele zegels opvolgend in de tijd, met het slijtageproces in beeld.

Afbeelding 3. Links de Duitse poko GSC nog compleet (col! R.7. Hammink). In het midden: dezelfde poko is in 1924 iets versleten. Rechts: dezelfde poko vanaf 1924 in een Nederlandse zegel.

In Nederland is poko GSC gebruikt door Grimm, Schmidt & Co. N.V. Handel Mij., Imp. en etuvagefabr. v. gedr. Amerikaanse vruchten, N. Uilenburgerstraat 115, Amsterdam. (George Robijn schreef me: 'Wat etuvage is? Kies maar: in hete lucht drogen, stoven of betten (nat maken)'). Je zou toch zeggen dat die Amerikaanse vruchten gedroogd in Amsterdam aankwamen.

Ik vind dat we gezamenlijk een aardig poko-verhaal hebben gereconstrueerd en dank daarvoor alle hierboven genoemde personen voor hun medewerking.

Er blijft nog één wens over. Dat is het vinden van een Nederlands poststuk met poko GSC, want het summum van perfinenot blijft toch een poststuk met zegel met perfin in combinatie met de gegevens van de gebruiker.